

Yurd yerlərimizə həyat yenidən qayıdır

Ruha dinclik gətirən təbiəti, tarixi abidələri, münbit torpaqları, fədakar insanları ilə tanınan Cəbrayıl rayonu ölkəmizin mədəni, iqtisadi və hərbi həyatında mühüm yer tutur. Coğrafi mövqeyinə görə Cəbrayıl Kiçik Qafqaz dağlarının cənub-şərqində, Gəyən düzü və Qarabağ silsiləsində yerləşir. Bu qədim diyar cənubdan Araz çayı boyu İran İslam Respublikası ilə həmsərhəddir. Ərazisi əsasən dağlıq olsa da, münbit və bərəkətli əkin sahələri də mövcuddur. Həm də Araz çayının qırağı vaxtilə Tuqay meşələri ilə sıx olub. Arazboyu düzənliklərin torpaqları yüksək məhsuldarlığa malik olub. Cəbrayılın ən yüksək zirvəsi 1580 metr yüksəklikdə olan Dağ Tumasdır. İşğaldan əvvəl rayonda yaşı 500 ilə yaxın olan 14 çinar ağacı, 14 kəhriz və 99 bulaq olub. Rayon əhalisi bir şəhər, 4 qəsəbə və 92 kənddə yaşayıb. 1993-cü il avqustun 23-də Cəbrayıl rayonu Ermənistanın işğalına məruz qalıb. 60 mindən çox əhali məcburi köçküna çevrilib, uzun illər yurd həsrəti ilə yaşayıb. Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində rayona 13,928 milyard ABŞ dolları dəyərində ziyan dəyib.

Bu müqəddəs torpaqlar otuz ilə yaxın kafirlərin zülmü altında inildəyib, şəhər və kəndlər yerlə-yeksan edilib, təbiətinə, sözün əsl mənasında divan tutulub, tarixi abidələr tar-mar edilib. Düşmən bu torpaqlarda heç nəyə aman verməyib, vəhşiliyini, qəddarlığını hər addımda göstərmişdir. Erməni faşistləri Cəbrayıl şəhərini yer üzündən siliblər. Burada yalnız iki beşmərtəbəli bina salamat qalıb ki, ondan da hərbi məqsədlər üçün istifadə edilib.

Müzəffər Azərbaycan Ordusu 2020-ci il oktyabrın 4-də Cəbrayıl şəhərini işğalçılardan azad edərək tarixi qələbəmizin əzəmətinə bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Əlbəttə, bu qələbənin çox böyük əhəmiyyəti onda idi ki, düşmən məhz Cəbrayıl da bir neçə xətdən ibarət istehkamlar qurmuşdu və bu çətin maneələri yarıb keçmək çox böyük qəhrəmanlıq tələb edirdi. Qəhrəman oğullarımız düşmən ordusunu darmadağın edərək qanı və canı bahasına torpaqları azad etdi. Bu gücün və peşəkərliliyin qarşısında düşmən tab gətirə bilmədi, güvəndikləri istehkamlar başlarına uçuruldu, çoxlu sayda canlı qüvvəsini itirən işğalçılar bu torpaqlardan əbədi qovuldular. 130 kilometr Azərbaycan-İran sərhədi də işğalçılardan azad edildi. Yeri gəlmişkən, şanlı ordumuzun 2016-cı ildə ilk qələbəsi də Cəbrayıl da olub. Həmin vaxt rayonun Cocuq Mərcanlı kəndi erməni əsarətindən azad edilib, bir neçə strateji yüksəklik silahlı qüvvələrimizin nəzarətinə keçib. Keçmiş məcburi köçkünlərin işğaldan azad edilən torpaqlara Böyük Qayıdışı da məhz Cocuq Mərcanlıdan başlayıb. Dövlət qayğısı sayəsində burada yeni və müasir qəsəbə salınıb, cəbrayılılar burada rahat və asudə yaşayırlar.

Azərbaycan Prezidenti, Qalib Ali Baş Komandan İlham Əliyev azad edilən ərazilərə bir neçə dəfə səfər edərək işğal dövründə Ermənistanın bu torpaqlarda törətdiyi vəhşiliyi, vandallığı, cinayətləri və azərbaycanlılara qarşı törətdikləri qəddarlığı təkzibedilməz faktlarla dünyanın, beynəlxalq təşkilatların və erməni havadarlarının diqqətinə çatdırıb. İşğalçı, vəhşi, faşist erməni mahiyyətinin iç üzünü ifşa edib. İşğaldan azad edilən torpaqların, şəhərlərin və kəndlərin dirçəldilməsi üçün çox mühüm dövlət sənədlərini imzalayan Prezident həm də bu ərazilərdə çox böyük infrastruktur layihələrin həyata keçirilməsi üçün strateji fəaliyyət Planını təsdiq edib. Təsədüfi deyil ki, dünyanın ən böyük şirkətləri işğaldan azad edilən ərazilərdə başlanan quruculuq işlərində iştirak etməyə həvəs göstərmiş onlardan bir çoxu artıq Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə fəaliyyətə başlayıb. Azad edilən bütün rayonlarda, o cümlədən Cəbrayıl rayonunda da çox böyük işlər həyata keçirilir, həyat əhəmiyyətli infrastruktur qurulur.

Keçən il oktyabrın 4-də dövlət başçısı İlham Əliyev rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə Cəbrayıl da görüşüb, Memorial Kompleksin və şəhərin bərpası

nın təməli daşını qoyub və bildirib ki, biz Cəbrayıl rayonunun elektrik təchizatının artıq demək olar ki, bütün işlərini görmüşük. Bu gün Cəbrayıl yarımstansiyası istifadəyə verilib. Cəbrayıl 4-6 zolaqlı yol çəkilir. Vaxtilə Ermənistan rəhbərliyi Cəbrayıl da yol çəkmək istəyirdi. O da yarımçıq qaldı, onların bütün arzuları kimi. İndi biz Cəbrayıl da yol çəkirik. Bizim haqqımız var. Ən gözəl yollardan biri olacaq. Mən xüsusi tapşırıq verdim ki, geniş olsun, həm Cəbrayıl gələn vətəndaşlar rahat gəlsinlər, həm də buradan keçən Zəngəzur dəhlizi də bu yoldan istifadə edəcək.

Həmin vaxt Cəbrayıl şəhərində birinci yaşayış binasının və bir çox sosial obyektlərin də təməli qoyuldu. Rayonun bütün kəndlərinin tədricən bərpə edilməsi proqramı da təsdiq edildi. Eyni zamanda, Cəbrayıl da Zəfər və İşğal muzeyləri də inşa ediləcək. Ən önəmli odur ki, Prezident əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi məqsədilə "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkının yaradılması haqqında fərman imzaladı və təməlini qoydu. 200 hektar ərazini əhatə edən bu böyük layihənin icrasına başlanılıb. İlk investorlar da müəyyən edilib. "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkı kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı, sənaye, sosial və texniki zonalara bölünəcək. Burada logistika, ticarət mərkəzi, anbar kompleksləri, topdan və pərakəndə satış mərkəzləri, TIR parkı, gömrük, yanacaq doldurma, avtomobil və digər texnikaların təmiri məntəqələrinin yaradılması nəzərdə tutulub.

Həmçinin Sənaye Parkında tikinti üçün üzlük və izolyasiya materialları, müxtəlif qatqı maddələri və metal konstruksiya istehsalı müəssisələri fəaliyyət göstərəcək. Bundan başqa, parkın ərazisində kənd təsərrüfatı məhsullarının qablaşdırılması, meyvə-tərəvəz konservləri, süd və et məhsulları istehsalı və emalı, şərab, yem, gübrə istehsalı, ipəkçilik müəssisələrinin və digər xidmət sahələrinin yaradılması da nəzərdə tutulub. Bu layihənin həyata keçirilməsi bölgənin potensialının ölkə iqtisadiyyatına reintegrasiyasına, yerli istehsalın inkişafına böyük töhfə verəcək, məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsinə səbəb olacaq.

Cəbrayıl səfəri zamanı dövlət başçısı Rusiyanın "KamAZ" ASC ilə "Gəncə Avtomobil Zavodu" İstehsalat Birliyinin birgə servis mərkəzinin təməlqoyma mərasimində iştirak edib. "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında yaradılacaq regional servis mərkəzinin ümumi ərazisi 1,5 hektardır, ərazidə satış zalı, maliyyə xidmətləri şöbəsi, xidmət bürosu ilə yanaşı, yük avtomobilləri və kənd təsərrüfatı texnikalarına xidmət göstəriləcək. Burada 36 yeni iş yeri açılacaq.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, Cəbrayıl həm də kənd təsərrüfatı rayonudur. Vaxtilə burada 300 ton barama istehsal olunub. Arazboyu kəndlərinin hamısında əhali baramaçılıqla məşğul olub. Kəndlərdəki tut ağaclarını ermənilər qırıb, bu yerləri xarabalığa çeviriblər. İndi həmin ərazilərdə yenidən tut bağları salınıb. Keçmiş sovetlər dövründə Cəbrayıl rayonunun ən yaxşı vaxtları və əhalinin güzəranının yaxşılaşması bir də üzümçülüklə bağlı olub. Üzüm bağları əsasən rayonun cənub hissəsində yerləşirdi və rayonda 64 min ton üzüm istehsal olunurdu. Rayonun Baş Planında üzüm bağlarının bərpə edilməsi üçün ərazilər müəyyən edilmişdi. Marağı daha böyükdür. Qeyd edək ki, Cəbrayıl rayonu ərazisindəki "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkı ölkəmizdə sayca yeddinci park olacaq.

Arazqırağı yurd yerlərimizə yeni bir həyat qayıdır. İşğaldan azad edilən rayonlarda, o cümlədən Cəbrayıl da minatəmizləmə bərpə və yenidənqurma işləri sürətlə və keyfiyyətlə aparılır. Cəbrayılılar doğma torpaqlarına qayıdacaqları günün səbirsizliklə gözləyirlər.

Mütəxəssislərin qənaətinə görə "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Zəngəzur dəhlizi və Naxçıvan üzərindən Türkiyə və Yaxın Şərqi, Aralıq dənizi hövzəsinə çıxmaq imkanına malik olacaq. Məhz buna görə də, bu zonaya investorların iqtisadi marağı daha böyükdür. Qeyd edək ki, Cəbrayıl rayonu ərazisindəki "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkı ölkəmizdə sayca yeddinci park olacaq.

Arazqırağı yurd yerlərimizə yeni bir həyat qayıdır. İşğaldan azad edilən rayonlarda, o cümlədən Cəbrayıl da minatəmizləmə bərpə və yenidənqurma işləri sürətlə və keyfiyyətlə aparılır. Cəbrayılılar doğma torpaqlarına qayıdacaqları günün səbirsizliklə gözləyirlər.